

SARAJEVSKI FILOLOŠKI SUSRETI 6: ZBORNİK RADOVA (knj. 1)

Održavanje međunarodne naučne konferencije “Sarajevski filološki susreti 6” (Sarajevo, 28. oktobra 2021. godine) i objavljivanje Zbornika radova finansijski su potpomogli:

JP BH Pošta, d. o. o. Sarajevo
Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke

Izdavač: Bosansko filološko društvo
Franje Račkog 1
Sarajevo
www.bfd.ba

Redakcija: Halid Bulić, Munir Drkić, Azra Hodžić-Čavkić,
Adnan Kadrić, Sanjin Kodrić, Ksenija Kondali,
Munir Mujić, Ismail Palić i Vahidin Preljević

Međunarodna redakcija: Lada Badurina (Rijeka), Branimir Belaj (Osijek),
Robert Bońkowski (Katowice), Rajka Glušica (Nikšić),
Zvonko Kovač (Zagreb), Jasmina Mojsieva-Guševa
(Skoplje), Vesna Mojsova-Čepiševska (Skoplje),
Aleksandar Stefanović (Pariz), Bogusław Zieliński (Poznanj)

Glavni urednik: Munir Mujić

Sekretar redakcije: Elmir Spahić

ISSN 2233-1018

Zbornik se objavljuje svake druge godine i donosi recenzirane i prihvaćene radove koje su autori na temelju referata izloženih na međunarodnoj naučnoj konferenciji "Sarajevski filološki susreti" pripremili za objavljivanje.

Zbornik je indeksiran u bibliografskim bazama EBSCO i CEEOL.

U elektroničkom obliku Zbornik je dostupan na internetskoj stranici izdavača:
www.bfd.ba

ISSN 2233-1018

SARAJEVSKI
FILOLOŠKI
SUSRETI
6

Zbornik radova
(knjiga 1)

Uredili
Munir Drkić
Halid Bulić

Bosansko filološko društvo
Sarajevo, 2022.

Ivo PRANJKOVIĆ

NEŠTO NAPOMENA O KATEGORIJI INTEROGATIVNOSTI

KLJUČNE RIJEČI: *upitnost (interogativnost), upitne rečenice, kategorije drugoga lica, pitanja (opća, posebna, otvorena, izborna, alternativna, izravna, neizravna, retorička, inicijalna, sugestivna, eho pitanja)*

U prilogu je riječ o nekim gramatičkim i/ili pragmatičnim osobitostima pitanja u hrvatskome jeziku te o raznolikim podjelama pitanja odnosno upitnih rečenica, npr. s obzirom na situacijski opseg (opća i posebna pitanja), s obzirom na stupanj informativnosti (otvorena, izborna i alternativna pitanja), s obzirom na stupanj gramatikalizacije (izravna, neizravna i retorička pitanja), s obzirom na kontekst (inicijalna pitanja, eho pitanja, sugestivna i neutralna pitanja) itd.

Kategorija interogativnosti rijetko je bivala predmetom opisa u tradicionalnoj gramatici. Glavni je razlog tome svakako činjenica da ta kategorija pripada tzv. kategorijama drugoga lica odnosno da je izravno vezana za govorni čin. Pitanjem se naime govornik obraća sugovorniku i traži od njega kakvu obavijest ili dopunu obavijesti. Time ujedno poziva sugovornika da njih dvojica zamijene uloge u komunikaciji, tj. da sugovornik prihvati ulogu govornika, a govornik ulogu sugovornika (usp. opširnije o tome Pranjković 2008 i 2013: 17, Badurina i Palašić 2018 te Badurina 2021: 74). Zbog te izrazite vezanosti za govorni čin pitanjima se malo pozornosti posvećivalo i u gramatičkim priručnicima hrvatskoga jezika.

Tako se npr. u Veberovoj *Skladnji* o interogativnosti govori samo u kratkom potpoglavlju *O upitnih zaimenah*, i to jedino o zamjenicama *tko*, *što* i *koji* (usp. Weber 2005: 86–87), a u gramatici Tome Maretića ne govori se ništa,¹ što je u skladu s Maretićevom temeljnom sintaktičkom koncepcijom prema kojoj

1 Jedino se u poglavlju *Oblici* odnosno u potpoglavlju *Odnosne i upitne zamjenice* spominju zamjenice *koji*, *čiji*, *tko* i *što*, ali je tu riječ isključivo o njihovim formalnomorfološkim osobitostima (usp. Maretić 1899: 189–191).

se gotovo nikakva pozornost ne posvećuje rečeničnoj tipologizaciji. Štoviše rečenične tipologizacije Maretić smatra zališnim mudrovanjem.

U Težak–Babićevoj gramatici o upitnim se rečenicama govori na manje od pola stranice, i to u poglavlju *Rečenice po priopćajnoj svrsi*. Tu se upitna rečenica definira kao ona “rečenica kojom se pita”, a zatim se govori o načinima ustrojavanja takvih rečenica: pomoću upitnih zamjenica (npr. *Tko si?*) i upitnih priloga (npr. *Zašto se on zove čovjek?*). Prilozima se tu smatraju i upitne čestice jer se navode i primjeri *Jesi li to pismo primila?* i *Zar je on samo po noći strašan?* Navodi se nadalje da se “pitanje može izreći i u obliku izjavne rečenice: *On je jak?*” Dodaje se napokon da se upitnost tih rečenica u govorenu izražava intonacijom, a u pismu upitnikom (usp. Težak–Babić 1992: 217).

U *Hrvatskoj gramatici* Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje o upitnosti se govori u poglavlju *Preoblike gramatičkog ustrojstva rečenice* odnosno u potpoglavlju *Pitanje*. Pitanje se definira kao “preoblika kojom se čitav sadržaj rečeničnog ustrojstva postavlja kao upit, pa se otuda rečenici mijenja i značenje”. Zatim se navodi kako jedini znak pitanja može biti intonacija, koja se “odlikuje uzlaznošću tona”. Spominje se također i “mutni vokal za upitnu intonaciju”, npr. *Ne bi škodilo – a?* Zatim se navode i kratko komentiraju primjeri upitnih rečenica s upitnim česticama, i to *li*, *da li*, *da* (npr. *Da otvorim oči?*) i *zar*, s upitnim zamjenicama (*tko*, *što*, *koji*, *kakav*, *čiji*), s upitnim prilozima (*kuda*, *kamo*, *gdje*, *kako*, *odakle*, *koliko*, *kada*) te s “neodređenim zamjениčkim izrazima” *makar* i *netko*, *makar* i *nešto*, koji se u upitnoj rečenici mogu zamijeniti neodređenim zamjenicama *itko* i *išta*, npr. *Je li makar i nešto pojeo?* prema *Je li išta pojeo?* Slično je i s “neodređenim izrazima” *makar* i *nekoji*, *makar* i *nekakav*, *makar* i *nečiji*, koji se u upitnim rečenicama mogu zamijeniti neodređenim zamjenicama *ikoji*, *ikakav*, *ičiji*. Slično je i s “neodređenim priložnim izrazima” *makar* i *nekada*, *makar* i *negdje*, koji se mogu zamijeniti “neodređenim prilozima” *ikada*, *igdje* (usp. Barić i dr. 1995: 447–450). U ovom mudrovanju o “neodređenim izrazima” dobro je, po mom sudu, jedino to što je rečeno da su zamjenice, pridjevi i prilozima s prefiksom *-i* svojstveni upitnim rečenicama. Međutim “neodređeni izrazi” tipa *makar* i *netko*, *makar* i *koji* i sl., za koje se kaže da mogu biti zamijenjeni *i*-riječima posve su nerealni, a nerealni su ponajprije zato što se u njima javljaju dvije čestice s istom, pojačajnom funkcijom (*makar* i *i*). Bit će dakle realno ili *Je li makar nešto pojeo?* ili *Je li i nešto pojeo* odnosno *Je li nešto i pojeo?* Osim toga spomenute *i*-riječi nisu neko posebno obilježje upitnih rečenica, nego svih rečenica s hipotetičkim značenjem, a takve su i neke izjavne rečenice, npr. *Ostao je bez*

igdje ikoga,² neke niječne koordinirane (sastavne) rečenice, npr. *Niti je išta doznao niti je ikoga pitao*, i (subordinirane) poredbene rečenice, npr. *Dražje mu je skijanje nego išta drugo*, i, dakako, uvjetne rečenice, npr. *Ako ga igdje vidiš, pozdravi ga* (o naravi i funkcijama *i*-riječi usp. opširnije u prilogu *Zamjenice, pridjevi i prilozi s prefiksom -i*, usp. Pranjković 2016: 127–139).

U razmatranoj gramatici o upitnosti odnosno o upitniku govori se vrlo kratko na još jednome mjestu u poglavlju *Rečenična granica*. Tu se naime kaže kako se upitnikom “označuje da se rečenicom nešto pita” i navodi jedan primjer (usp. Barić i dr. 1995: 394).

Vrlo se slično, samo nešto opširnije i s više primjera, kao i u Institutovoj *Gramatici* o interogativnosti govori i u Katičićevoj *Sintaksi* (usp. Katičić 1986: 134–140), što je i razumljivo s obzirom na to da su se autori Institutove *Gramatike* više nego obilato služili Katičićevom *Sintaksom*.

O upitnim rečenicama kratko se (na nepunjoj stranici) govori i u *Gramatici bosanskoga jezika* u poglavlju *Ciljna usmjerenost rečenice* (usp. Jahić, Halilović i Palić 2000: 360–361), ali u njoj ima i nešto novina u odnosu na prethodno razmotrene gramatike. To se prije svega tiče podjele upitnih rečenica, i to na prave upitne, upitno-poticajne i upitno-retoričke. Prave se upitne rečenice “upotrebljavaju kada se želi što doznati”. Njima se “postavlja pitanje koje zahtijeva odgovor”, npr. *Kad će biti suđenje?* “Upitno-poticajnim rečenicama sugovornik se postavljanjem pitanja potiče na nešto”, npr. *Zašto stojite?* (u značenju: *Ne stojte!*). Takve rečenice nužno ne zahtijevaju odgovor i na njihovu kraju ne mora stajati upitnik. “Upitno-retoričke rečenice sadržavaju pitanje koje ne zahtijeva odgovor, niti se odgovor očekuje” jer “jednoznačan odgovor proizlazi iz samog pitanja”, npr. *Nije li čovjek smrtan?* Mislim da je novina uvedena ovom podjelom važna jer je vezana za aktualna istraživanja u pragmalingvistici koja se tiču tzv. indirektnih govornih činova bez obzira na to što se i prije, više doduše u stilistici negoli u gramatici, govorilo o tzv. retoričkim pitanjima.

U starijoj kroatističkoj literaturi pitanjima se daleko najtemeljitiije pozabavio hrvatski grecist slovenskih korijena August Musić. On je u opširnoj raspravi *Pitanja u hrvatskom ili srpskom jeziku*, objavljenoj u tri nastavka u *Radu JAZU* na čak 266 stranica, ustvrdio da se pitanja izvode iz hipotetičkih rečenica. Tako bi se npr. pitanje *Pišu li?* izvodilo iz konstrukcije *Ako pišu, kaži da pišu* ili *Ako pišu, dopuštam da pišu*. Što se tiče tipologije pitanja odnosno

2 Takve su izjavne rečenice hipotetične jer u njima element *bez* funkcionira kao svojevrsna prijedložna negacija, a svi tipovi zaniječnosti čine strukture u kojima se javljaju hipotetičnima.

upitnih rečenica, Musić polazi od formalnih razlika koje, po njegovu mišljenju, “ponajviše znače i materijalne razlike” (usp. Musić 1908: 102) te pitanja dijeli na osam skupina: pitanja s partikulom *li*, pitanja bez upitne partikule, pitanja s partikulom *da (li)*, pitanja s partikulom *(j)eda (li)*, pitanja s partikulama *ali, ili, oli*, pitanja s partikulom *zar*, disjunktivna pitanja, npr. *Snim li sanak ili vidim?* te pronominalna pitanja, npr. *Znaš li, brate, što ti konj posrće?* (opširnije o toj Musićevoj raspravi usp. Pranjковиć 1989 i Badurina 2021: 75–77).

U naše se vrijeme u kroatistici pitanjima odnosno upitnim rečenicama najpotpunije pozabavio Milan Mihaljević. On pitanja dijeli na jasno-niječna, npr. *Piše (li) pjesme?*, dopunska, npr. *Lijep dan, zar ne?*, posebna (ili zamjenička) pitanja, npr. *Čega se boji Ivan?*, alternativna, npr. *Odlaziš li ostaješ?* te eho (ili ječna) pitanja, npr. *To si rekao komu?* (usp. Mihaljević 1997 i 2011 te Badurina 2021: 77–78).

U serbistici, bar koliko je meni poznato, dosad najrazrađeniju tipologiju pitanja odnosno upitnih rečenica nalazimo u *Sintaksi savremenoga srpskog jezika*, posebno u poglavlju *Semantičke kategorije u prostoj rečenici: sintaksička semantika* odnosno u potpoglavlju *Interogativnost* (Piper i dr. 2005: 670–679).³ Tu se ponajprije upitne rečenice nazivaju sintaktičkim pitanjima, za razliku od leksičko-gramatičkih pitanja, tj. pitanja s upitnim riječima *tko, što, li, zar*, “koja uvek funkcionišu u sklopu sinataksičkih pitanja” (Piper i dr. 2005: 670). Među formalnim odlikama sintaktičkih pitanja razlikuju se distribucija (“tj. prepozicija upitne rečenice u odnosu na rečenicu koja sadrži odgovor”), intonacija (dizanje tona na kraju rečenice), leksički sastav (upitne riječi i izrazi) te linearizacija (posebnosti u redu riječi). U nastavku se navodi da se pitanja mogu promatrati s više aspekata i klasificirati na više načina, i to prema opsegu situacije na koju se odnose, prema stupnju informativnosti, prema izraženosti posebnoga gramatičkog oblika pitanja, “prema odnosu između pitanja i prethodnog iskaza” te “prema odnosu između pitanja i replike-odgovora”.

Prema opsegu situacije pitanja se dijele na situativno opća, tj. ona koja se odnose na opću situaciju, npr. *Pada li kiša?*, situativno posebna, tj. ona koja se odnose na pojedine elemente situacije, npr. *Tko je došao?* te zamjenička pitanja, tj. ona koja imaju kategorijalna značenje lica (*tko*), vremena (*kada*), pripadnosti (*čiji*), mjesta i pravca (*gdje, kamo*) itd.

Prema stupnju informativnosti pitanja se dijele na otvorena, izborna, alternativna i minimalna izborna. Otvorena pitanja ne sadrže imenovanje onoga što bi bio predmet odgovora. Primjerice u pitanju *Tko je na redu?* ne može se

3 Autor je cijeloga toga poglavlja Predrag Piper.

razabrati je li to Ivan, Petar, Marija, ja, ti, netko (nepoznat) ili nitko. Izborna pitanja sadrže izbor između nekoliko mogućnosti, npr. *Jesam li na redu ja, Ivan, Petar ili Marija?* Alternativna pitanja nude izbor između dviju mogućnosti, npr. *Jesam li na redu ja ili Ivan?* I napokon minimalna izborna pitanja nude samo jednu mogućnost izbora, npr. *Je li na redu Ivan?*

S obzirom na stupanj gramatikaliziranosti razlikuju se izravna (direktna), neizravna (indirektna) i retorička pitanja. Izravna pitanja mogu imati formalne odlike pitanja kao što su upitne riječi i izrazi, npr. *Pišeš li Ivanu?* ili im je svojstvena samo upitna intonacija, npr. *Pišeš Ivanu?* Takva se pitanja nazivaju deklarativnim. Neizravna pitanja nemaju nikakvih formalnih obilježja upitnosti, nego obilježja upitnosti dobivaju iz konteksta, npr. *Nešto si čudan?* Retorička pitanja u formalnom pogledu pripadaju pitanjima, ali ne i u funkcionalnom jer nemaju upitno značenje, nego izjavno ili, još češće, usklično, npr. *Kako se to ponašaš?*

S obzirom na kontekst upitne se rečenice najprije dijele s obzirom na lijevi kontekst odnosno s obzirom na desni kontekst. S obzirom na lijevi kontekst, tj. prethodni iskaz, pitanja se dijele na inicijalna i eho pitanja (eho-pitanja). Inicijalna otvaraju dvočlanu mikrostrukturu “pitanje – replika”, npr. *Tko je na redu? – Ivan*, a eho pitanja pretpostavljaju upitnu repliku kao reakciju na kakav prethodni iskaz, pa se sastoje od inicijalnoga iskaza, upitne replike i završne replike, npr. *Čini se da će kiša. – Kiša? – Da*. S obzirom na odnos prema desnom kontekstu odnosno na odnos između pitanja i odgovora pitanja se dijele na sugestivna (kod Pipera “navodeća”) i neutralna. Sugestivna su ona koja sugeriraju odgovor. Tako se npr. na pitanje *Ti si na redu, zar ne?* očekuje pozitivan odgovor, a na pitanje *Zar si ti na redu?* negativan. Neutralna pitanja ne sadrže u svom sastavu nikakav element koji bi upućivao na to kakav se odgovor očekuje, npr. na pitanje *Tko je za to kriv?* Može se odgovoriti: ja, ti, Ivan, svi mi, oni, oni drugi, nitko itd.

O interogativnosti se u istoj gramatici govori i u poglavlju *Komunikativne funkcije proste rečenice* odnosno u potpoglavlju *Interogativni iskazi* (Piper i dr. 2005: 1042–1047).⁴ Tu se kategoriji interogativnosti pristupa u prvom redu s pragmatolingvističkog stajališta. Naglašava se ponajprije da osim ilokutivnosti svojstvene pitanjima interogativni iskazi mogu imati i oblike molbe, prijedloga, ponude i sl. jer svi ti oblici mogu biti u službi popunjavanja informativne praznine. Naglašava se također da su interogativni iskazi najčešće usmjereni na sugovornika, često i posve konkretnoga, npr. *Kamo ti se žuri?*, ali da mogu

4 Autorica je toga poglavlja Ljudmila Popović.

biti i autoilokutivni, tj. usmjereni na samog govornika, npr. *Što mi je sada činiti?* Interrogativni iskazi mogu sadržavati potpuna pitanja, najčešće jasno-niječna, koja se odnose na situaciju u cjelini, npr. *Voliš li čitati?*, a mogu biti i parcijalna, tj. odnositi se na jednu od sastavnica iskaza, npr. *Tko ti je to rekao? Čega si se sjetio? Kamo si krenuo? Zašto mi ne odgovoriš?* i sl. Osim potpunih i parcijalnih interrogativni iskazi mogu sadržavati i tzv. izborna ili alternativna pitanja, npr. *Putuješ li vlakom ili autobusom? Čaj ili kavu?* i sl. (opširnije o tome i o tipologiji iskaza općenito usp. i Pranjković 2016: 205–214).

Na osnovi ovih osvrtâ na proučavanja vezana za kategoriju interogativnosti u hrvatskoj filologiji, a dijelom i u južnoslavenskim filologijama može se, ponajprije, potvrditi već iznijeta tvrdnja da su takva proučavanja u starijoj tradicionalnoj gramatici bila posve zanemarivana. Izuzetak je jedino i danas u dosta elemenata aktualna komentirana Musićeva studija.⁵ Musićev se doprinos proučavanju interogativnosti sastoji ponajviše u poklanjanju pune pozornosti upitnim riječima (zamjenicama, pridjevima, priložima i česticama) jer su takve riječi bez sumnje najvažnija obilježja interogativnosti u svim strukturama u kojima se pojavljuju. Osim toga Musić je vrlo dobro naslutio narav kategorije interogativnosti kad je upitne strukture povezo s hipotetičnima, bez obzira na to što se pretjeranom može ocijeniti njegova tvrdnja da se upitne rečenice izvode izravno iz hipotetičkih (ponajprije uvjetnih). Uostalom i sama su pitanja uvijek hipotetična jer za ono o čemu se pita ne zna se događa li se, je li se dogodilo ili će se dogoditi, tj. nije izvjesno.

U posljednje su vrijeme istraživanja kategorije interogativnosti bitno uznapredovala najvećim dijelom, bez sumnje, pod utjecajem vrlo respektabilnih pragmalingvističkih odnosno pragmatičkih istraživanja, posebice onih u kojima se opisuju tzv. indirektni govorni činovi (o indirektnim govornim činovima usp. npr. Searl 2018, Nikolić-Hoyt 1991 i Ivanetić 1995). Ta su istraživanja, između ostaloga, pokazala da se pitanja moraju razmatrati u kontekstu (i lijevom i desnom, kako bi rekao Piper) te da se formalne oznake upitnosti ne moraju poklapati sa stvarnima. Ima naime dosta formalno upitnih struktura koje nisu i stvarno upitne, i obrnuto. Ima dosta formalno neupitnih struktura (npr. izjavnih, poticajnih, uskličnih i sl.) koje su stvarno, značenjski upitne.⁶

5 Musićeva je izuzetnost vezana i za neka druga, ponajprije sintaktička područja, npr. za proučavanje glagolske sintakse hrvatskoga jezika (u usporedbi sa sintaktičkim ustrojstvom grčkoga jezika), za istraživanja vezana za narav i funkcije tzv. malih riječi te za opise nekih složenih, ponajprije subordiniranih struktura (o svemu tome opširnije usp. Pranjković 1989).

6 I u tome je Musić bio itekako anticipativan, posebno u dijelu svoje studije u kojem govori o tzv. polupitanjima, tj. o strukturama koje nisu formalno upitne, ali se na njih ipak očekuje

Osim u okviru pragmalingvistike važnih novosti u pristupu problematiki pitanja ima i u okviru funkcionalne gramatike gdje se pitanjima pristupa sa stajališta interpersonalne funkcije jezika, tj. funkcije usmjerene na izražavanje društvenih uloga, a jedna je od tih uloga i komunikacijska uloga. U tom su kontekstu pitanja jedna od važnijih govornih funkcija, uz izjave, odgovore, naredbe i usklrike. Te govorne funkcije izražavaju se uz pomoć tzv. “rečeničnih modusa” (engl. *mood*), čije su glavne opcije deklarativi, tj. izjavne strukture, interogativi, tj. upitne strukture odnosno pitanja i imperativi, tj. zapovjedne strukture (opširnije o tome usp. Halliday 2004 i Badurina 2021: 79–80).

Sve su spomenute spoznaje u mnogo čemu pridonijele povećanju interesa za kategoriju interogativnosti, i to ne samo u pragmalingvistici i funkcionalnoj gramatici nego i u gramatici uopće, posebno u sintaktičkim opisima pojedinih jezika. Štoviše vjerujem da je itekako zamisliva čak i posebna gramatika kategorije interogativnosti u kojoj bi se opisala sva formalna (leksičko-gramatička i leksička) sredstva (zamjenice, pridjevi, prilozi i čestice) za izražavanje upitnih značenja, raznoliki tipovi konstrukcija s upitnim značenjima, raznoliki tipovi upitnih značenja, konteksti u kojima se javljaju konstrukcije s upitnim značenjima, raznoliki tipovi indirektnih govornih činova sa značenjem upitnosti itd. To dakako znači da bi se kategoriji interogativnosti puno više pozornosti nego što se činilo dosad moralo posvećivati i u gramatičkim (ponajprije sintaktičkim) priručnicima.

LITERATURA

- Babić, Josip (1977), “Searlova teorija govornih činova i jeste-treba pitanje”, *Filozofske studije*, IX, Beograd, str. 151–208.
- Badurina, Lada (2021), *Od gramatike prema komunikaciji*, Hrvatska sveučilišna naklada i Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet, Zagreb.
- Badurina, Lada, Nikolina Palašić (2018), “Odgovori na pitanja o pitanjima”, *Slavistična revija*, 66/3, Ljubljana, str. 383–397.
- Barić, Eugenija, Mijo Lončarić, Dragica Malić, Slavko Pavešić, Mirko Peti, Vesna Zečević, Marija Znika (1995), *Hrvatska gramatika*, Školska knjiga, Zagreb.
- Halliday, M. A. K. (2004), *An Introduction to Functional Grammar*, third edition, Arnold, London.
- Ivanetić, Nada (1995), *Govorni činovi*, Zavod za lingvistiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu, Zagreb.

odgovor. Navodi i vrlo dobar primjer: “‘Tu su valja da i moja dva brata propala’. Baba odgovori: ‘Jesu bogme’” (usp. Musić 1908: 130, Pranjković 1989: 48 i Badurina 2021: 82).

- Jahić, Dževad, Senahid Halilović, Ismail Palić (2000), *Gramatika bosanskoga jezika*, Dom štampe, Zenica.
- Katičić, Radoslav (1986), *Sintaksa hrvatskoga književnog jezika. Nacrt za gramatiku*, JAZU i Globus, Zagreb.
- Končarević, Ksenija (1986), “Interogativne rečenice u ruskom i srpskohrvatskom jeziku”, *Prilozi proučavanju jezika*, 22, Novi Sad, str. 71–99.
- Maretić, T. (1899), *Gramatika i stilistika hrvatskoga ili srpskoga književnog jezika*, Zagreb.
- Mihaljević, Milan (1995), “Upitne rečenice u hrvatskom jeziku”, *Suvremena lingvistika*, 21/1, Zagreb, str. 17–38.
- Mihaljević, Milan (1997), “Jestno-niječna pitanja u hrvatskom i crkvenoslavenskom jeziku”, *Suvremena lingvistika*, 23/1–2, Zagreb, str. 191–209.
- Mihaljević, Milan (2011), “Pitanja u hrvatskome jeziku”, *Sintaksa hrvatskoga jezika / Književnost i kultura osamdesetih. Zbornik radova 39. seminara Zagrebačke slavističke škole*, ur. Krešimir Mićanović, Zagreb, str. 35–41.
- Musić, August (1908; 1910; 1914), “Pitanja u hrvatskom ili srpskom jeziku”, Rad JAZU, knj. 172 (1908), str. 101–219; knj. 184 (1910), str. 96–230; knj. 203 (1914), str. 150–156, Zagreb.
- Nikolić-Hoyt, Anja (1991), “Indirektni govorni činovi”, *Suvremena lingvistika*, 35–36, Zagreb, str. 191–197.
- Piper, Predrag (1983), *Zamjenički prilozi (gramatički status i semantički tipovi)*, Filozofski fakultet, Novi Sad.
- Piper, Predrag, Ivana Antonić, Vladislava Ružić, Sreto Tanasić, Ljudmila Popović, Branko Tošović (2005), *Sintaksa savremenog srpskog jezika. Prosta rečenica*, Beograd.
- Pranjković, Ivo (1989), *August Musić*, Zavod za znanost o književnosti Filozofskog fakulteta, Zagreb.
- Pranjković, Ivo (2008), “Gramatika govornika i sugovornika”, *Vidjeti Ohrid. Referati hrvatskih sudionica i sudionika za XIV. Međunarodni slavistički kongres*, Hrvatsko filološko društvo i Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb, str. 237–250.
- Pranjković, Ivo (2010), “Komunikacijski aspekt gramatičkoga opisa”, *Njegoševi dani 2, zbornik radova*, ur. Tatjana Bečanović, Filozofski fakultet, Nikšić, str. 289–292.
- Pranjković, Ivo (2012), “Upitno, pojačajno, namjerno i uvjetno li”, *Pismo*, Sarajevo, str. 33–43.
- Pranjković, Ivo (2013), *Gramatička značenja*, Matica hrvatska, Zagreb.
- Pranjković, Ivo (2016), *Gramatika u riječima i riječi u gramatici*, Matica hrvatska, Zagreb.
- Rakić, Stanimir (1984), “Serbo-Croatian yes/no-questions and speech acts”, *Journal of Pragmatics*, 8, str. 693–713.

- Searl, John Rogers (2018), *Govorni činovi. Ogled iz filozofije jezika*, prev. Nikolina Palašić, Matica hrvatska, Zagreb.
- Silić, Josip, Ivo Pranjković (2005), *Gramatika hrvatskoga jezika za gimnazije i visoka učilišta*, Školska knjiga, Zagreb.
- Težak, Stjepko, Stjepan Babić (¹1992), *Gramatika hrvatskoga jezika. Priručnik za osnovno obrazovanje*, Školska knjiga, Zagreb.
- Weber, Adolfo (1859; 2005), *Skladnja ilirskoga jezika za niže gimnazije*, Beč, 1859 [Pretisak: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb, 2005.]

SOME NOTES ON THE CATEGORY OF INTERROGATIVITY

Abstract

The paper focuses on some grammatical and/or pragmatic properties of questions in the Croatian language and various categorisations of questions, i.e., interrogatives, with regard to the situational scope (general and special questions), the degree of informativeness (open-ended, yes-no and alternative questions), the degree of grammaticalization (direct, indirect and rhetorical), the context (initial, echo, suggestive and neutral questions), etc.

KEY WORDS: *interrogativity, interrogative sentences, second person, questions (general, special, open-ended, yes-no, alternative, direct, indirect, rhetorical, initial, suggestive, echo questions)*